

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudce JUDr. Petra Průchy a soudkyně Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce: **Ing. D. B.,** zastoupený Mgr. Martinem Hamplem, advokátem, se sídlem Palackého 741, Dvůr Králové nad Labem, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. dubna 2016, č. j. MPSV-2016/80208-918 v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. srpna 2017, č. j. 32 Ad 14/2016 – 62,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Martinu Hamplovi, advokátu, se sídlem Palackého 741, Dvůr Králové nad Labem, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši **1 300 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobce požádal dne 3. června 2015 o poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci ve výši 10 000 Kč na pořízení dioptrických brýlí. Úřad práce ČR – Krajská pobočka v Hradci Králové (dále jen „úřad práce“) této žádosti rozhodnutím ze dne 24.

července 2015 č. j. 12617/2015/DKL nevyhověl. K odvolání žalobce toto rozhodnutí žalovaný zrušil (rozhodnutí ze dne 6. října 2015 č. j. MPSV-UM/11105/15/9S-KHK) a vrátil věc úřadu práce k novému projednání, došetření případu a vydání nového rozhodnutí, které bude náležitě odůvodněno. Úřad práce shromáždil další podklady – vyjádření optiků a očního sanatoria – a dne 22. února 2016 vydal rozhodnutí č. j. 3781/2016/DKL, kterým opět žalobci dávku mimořádné okamžité pomoci nepřiznal proto, že požadovaný výdaj lze plně uhradit z veřejného zdravotního pojištění. Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl.

[2] Žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) v záhlaví označeným rozsudkem. Stejně jako žalovaný považoval krajský soud za stěžejní vyjádření Optiky Hrubá s.r.o., že dioptrické brýle v požadovaných hodnotách lze zhotovit za cenu ve výši úhrady od zdravotní pojišťovny. Dávku mimořádné okamžité pomoci nelze žalobci přiznat jenom proto, že si na základě rady optika vybral brýle s odolnějšími a lépe upravitelnými obrubami a tenčími čočkami opatřenými antireflexní vrstvou. Brýle v hodnotě hrazené zdravotní pojišťovnou splní svůj účel a neohrozí žalobce na zdraví.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost, jíž se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení. Stěžovatel zdůraznil, že účelem jeho žádosti o poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci bylo získání prostředků na zakoupení speciálních dioptrických brýlí, které s ohledem na svůj zdravotní stav nutně potřebuje. Tvrzení krajského soudu, že žalovaný vycházel ze sdělení odborníků v dané oblasti, považuje stěžovatel za zavádějící, neboť prodejce oční optiky není způsobilý podat odborné vyjádření, na jehož základě by žalovaný mohl rozhodnout. Optika Hrubá s.r.o. předložila úřadu práce pouze písemné prohlášení, nikoli požadovanou cenovou nabídku. Jiná optika svým dopisem potvrdila, že stěžovatelem požadované dioptrické brýle zdravotní pojišťovna v plném rozsahu nehradí.

[4] Žalovaný nevzal v úvahu, že cenu brýlí s více než šesti dioptriemi zdravotní pojišťovny nehradí, přičemž stěžovatel má 18 dioptrií. Rovněž krajský soud ke zdravotnímu stavu stěžovatele vůbec nepřihlédl. Na základě lékařských zpráv nemohl krajský soud dojít k závěru, že brýle v nejjednodušším, základním provedení budou postačovat ke kompenzaci stěžovatelova zdravotního handicapu. Stěžovatel při výběru brýlí nepostupoval svévolně, nýbrž se řídil radou zhotovitele, který mu doporučil brýle z odolnějšího a lépe zpracovatelného materiálu. Cílem stěžovatele nebylo dávku mimořádné okamžité pomoci zneužít.

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti rovněž požádal o osvobození od soudních poplatků.

[6] Žalovaný ve svém vyjádření setrval na stanovisku, které zastával v řízení před krajským soudem, a navrhl kasační stížnost zamítnout. Poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci na pořízení nezbytné zdravotní pomůcky – brýlí je možné v případě, pokud taková pomůcka není hrazena ze zdravotního pojištění žadatele. Úřad práce si

vyžádal trojí cenovou nabídku na zhotovení brýlí v základním provedení v kvalitě předepsané stěžovateli očním lékařem, přičemž se ukázalo, že takové brýle jsou dostupné za cenu plně hrazenou zdravotní pojišťovnou.

[7] Nejvyšší správní soud zaslal vyjádření žalovaného stěžovateli; ten však již svého práva podat k němu repliku nevyužil.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[9] Na úvod Nejvyšší správní soud uvádí, že žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků vyhodnotil jako bezpředmětný návrh, neboť podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jsou řízení ve věci pomoci v hmotné nouzi od poplatku osvobozena. Proto Nejvyšší správní soud o této žádosti nerozhodoval.

[10] Podle § 36 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, má nárok na mimořádnou okamžitou pomoc osoba, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje [§ 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Nárok na tuto dávku vzniká dnem, kdy ji příslušný orgán přizná (§ 38 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Výše dávky mimořádné okamžité pomoci se v tomto případě stanoví až do výše jednorázového výdaje [§ 37 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi].

[11] Posledně citované ustanovení upravuje „*správní uvážení, které v tomto případě náleží orgánu pomoci v hmotné nouzi nejen co do splnění podmínek vzniku nároku na dávku, ale i co do výše této dávky. Zákon přitom žádná další kritéria pro stanovení konkrétní výše této formy mimořádné okamžité pomoci nestanoví, což odpovídá obecnému charakteru tohoto ustanovení, které má zahrnout širokou škálu různých sociálních situací*“. Primárním účelem poskytnutí dávky na úhradu výdaje na zakoupení zdravotnické pomůcky – dioptrických brýlí „*je v souladu s funkcí této pomůcky zdravotní hledisko. V kombinaci s pojmovým znakem ‚nezbytnosti‘ jednorázového výdaje pak vede výklad e ratione legis citovaných ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi k závěru, že je třeba žadateli na základě správní úvahy přiznat takovou částku, která bude zohledňovat jeho celkové sociální a majetkové poměry a zároveň nebude převyšovat prokázanou výši jednorázového nezbytného výdaje.*“ Mimořádná okamžitá pomoc jako dávka pomoci v hmotné nouzi „*není založena na principu zajištění životního optima jednotlivce, nýbrž na poskytnutí nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání určité tíživé sociální situace*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. července 2013 č. j. 3 Ads 84/2012-48, č. 2904/2013 Sb. NSS).

[12] Mimořádná okamžitá pomoc tak může být přiznána pouze ve výši, jaká je nezbytná pro uhrazení jednorázového výdaje – v tomto případě pro pořízení dioptrických brýlí. Žalovanému nelze vytýkat, že pro účely stanovení výše příspěvku (či jeho nepřiznání) zpravidla zvolí nejlevnější dostupnou variantu, neboť takový postup je zcela v souladu s hospodárným nakládáním s veřejnými prostředky a neohrožuje samotnou podstatu práva

stěžovatele na nezbytnou pomoc v hmotné nouzi, jak je zakotveno v čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Pokud lze výdaj v takové výši hradit jinými prostředky, je zcela na místě mimořádnou okamžitou pomoc nepřiznat.

[13] K námitce stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že na postupu úřadu práce, který vyzval tři oční optiky k vyhotovení „*nejnižší možné cenové nabídky na zhotovení dioptrických brýlí (dle přiloženého poukazu na brýle a optické pomůcky) při dodržení odpovídající kvality*“, neshledal nic nezákonného. Naopak jde o adekvátní prostředek zjištění všech skutečností rozhodných pro posouzení žádosti stěžovatele o poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci, neboť zaměstnanci očních optik musejí být schopni podobné otázky z odborného hlediska posoudit.

[14] Úřad práce optikám společně s výzvami zaslal i poukaz na brýle a optické pomůcky vyplněný očním lékařem, z něhož je rozsah zrakového postižení stěžovatele zřejmý, a lístek s informací o výši příspěvku od zdravotní pojišťovny (780 Kč na jednu čočku, 740 Kč na druhou čočku, 150 Kč obruba). Na základě těchto informací Optika Hrubá s.r.o. úřadu práce sdělila, že „*dioptrické brýle v daných hodnotách lze vyhotovit za cenu úhrady pojišťovny – tzn. bez doplatku! V případě vyššího standardu hradí klient částku poníženou o hodnotu receptu.*“

[15] Z uvedeného vyplývá, že zdravotní hledisko žalovaný při rozhodování o nároku stěžovatele na mimořádnou okamžitou pomoc neopomenul. Úřad práce již ve výzvě zdůraznil nutnost dodržení odpovídající kvality a přiložil k ní lékařem vystavený poukaz na brýle. Následně jedna z optik – při vědomí tohoto požadavku a při znalosti výše příspěvku od zdravotní pojišťovny – potvrdila možnost zhotovit takové brýle za cenu plně hrazenou ze zdravotního pojištění. Za takové situace se stěžovatel (který své tvrzení o nemožnosti hradit brýle silnější než šest dioptrií v plném rozsahu ze zdravotního pojištění nijak nedoložil) nemůže poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci domáhat. Jak již bylo uvedeno výše, správní orgány při poskytování dávky mimořádné okamžité pomoci uplatňují správní uvážení a jejich skutkové a právní závěry stěžovatel nijak relevantně nezpochybnil; tvrzení, že nejsou správné, samo o sobě nemůže ke zrušení rozhodnutí žalovaného postačovat. Na tom nic nemění ani skutečnost, že stěžovateli by vzhledem k rozsahu jeho zrakového postižení zřejmě mohly lépe vyhovovat určitým způsobem upravené, příp. nadstandardní (a tedy dražší) brýle, avšak závěru žalovaného, že dávkou mimořádné okamžité pomoci se hradí pouze to, co je nezbytné, není-li to kryto úhradou ze zdravotního pojištění, nelze ze strany soudu nic vytknout.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, pročež ji ve smyslu poslední věty § 110 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl. Rozhodl tak bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[17] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl úspěch ve věci, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, podle § 60 odst. 2 s. ř. s. však ve

věcech pomoci v hmotné nouzi právo na náhradu nákladů řízení i při plném úspěchu ve věci nemá.

[18] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 4. října 2016 č. j. 32 Ad 14/2016-20 ustanoven zástupcem advokát, jenž jej zastupoval i v řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 8 *in fine*). Odměnu ustanoveného zástupce hradí, jak již bylo řečeno, stát. Zástupci stěžovatele byla přiznána odměna za jeden úkon právní služby spočívající v sepisu a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „advokátní tarif")], za nějž mu náleží odměna ve výši 1 000 Kč [§ 7 bod 3 aplikovaný na základě § 9 odst. 2 advokátního tarifu] a 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), celkem tedy 1 300 Kč. Jelikož ustanovený advokát není plátcem daně z přidané hodnoty, je uvedená částka konečnou výší odměny a bude zástupci stěžovatele proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. října 2017

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu